

Lieta C-734/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 29. novembris

Iesniedzējtiesa:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 17. oktobris

Revīzijas sūdzības iesniedzēja:

Republik Österreich, ko pārstāv *Finanzprokurator*

Atbildētājs revīzijas tiesvedībā:

GM

Pamatlietas priekšmets

Platībatkarīgais atbalsts par videi nekaitīgiem saimniekošanas veidiem, kas, noslēdzot privāttiesību līgumus, piešķirts atbalsta pieprasītājiem daudzgadu saistību izpildei – Pārbaudes uz vietas – Atbalsta nosacījumu neievērošana – Atgūšanas prasījumu noilgums – Noilguma termiņu pārtraukšana ārpusstiesas maksājuma pieprasījumu dēļ?

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 3. panta interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienų finanšu interešu aizsardzību, OV L 312/1, 23.12.1995., 3. pants ir tieši piemērojams prasījumiem, ar kuriem Austrijas Republika, izmantojot privāttiesību mehānismus, atgūst atbalstu, ko tā saskaņā ar

līgumu ir piešķīrusi atbalsta pieprasītājiem atbilstoši programmai, kas ir agrovides pasākums saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (2005. gada 20. septembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), OV L 277/1, 21.10.2005., jo atbalsta saņēmējs nav izpildījis līgumsaistības?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai pirmajā jautājumā minētās regulas 3. panta 1. punkta trešā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka izmeklēšanas vai iztiesāšanas darbība, kas pārtrauc noilguma termiņu, ir arī tad, ja pēc pirmā ārpustiesas atgūšanas prasījuma pieprasīšanas atbalsta piešķirējs atbalsta saņēmējam atkārtoti, ja nepieciešams, vairākkārt pieprasa maksājumu un izsaka brīdinājumu ārpustiesas kārtībā, tā vietā, lai ar savu atgūšanas prasījumu vērstos tiesā?

3) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, vai valsts civiltiesībās paredzētā 30 gadu noilguma termiņa piemērošana pirmajā jautājumā minētajiem atgūšanas prasījumiem ir saderīga ar Savienības tiesībām, it īpaši ar samērīguma principu?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 (1995. gada 18. decembris) par Eiropas Kopienų finanšu interešu aizsardzību 1. un 3. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

ABGB (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, Vispārējais civilkodekss) 1336., 1478. un 1489. pants

Sonderrichtlinie des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (BMLFUW) für das Österreichische Programm zur Förderung einer umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft (Federālā lauksaimniecības, mežsaimniecības, vides un ūdenssaimniecības ministra Īpašā direktīva par Austrijas programmu, ar ko veicina videi nekaitīgu, ekstensīvu un dabisko dzīvotni saglabājošu lauksaimniecību; SRL-ÖPUL 2007)

Īss faktu un tiesvedības izklāsts

- 1 Programmu *Österreichisches Programm für umweltgerechte Landwirtschaft (ÖPUL) 2007* (Austrijas 2007. gada programma videi nekaitīgai lauksaimniecībai) prasītāja *Republik Österreich* [Austrijas Republika] strīdīgajā periodā (no 2007. līdz 2013. gadam) piedāvāja kā agrovides pasākumu saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (2005. gada 20. septembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un to

līdzfinansēja Eiropas Savienība. Par administrēšanu prasītājas vārdā un uz tās rēķina bija atbildīga sabiedrība *Agrarmarkt Austria GmbH (AMA)*.

- 2 Atbalsts tika piešķirts, noslēdzot līgumus ar atbalsta pieprasītājiem. Saskaņā ar *ÖPUL* platībatkarīgais atbalsts tika piešķirts par videi nekaitīgiem saimniekošanas veidiem, par kuriem atbalsta pieprasītājiem bija jāuzņemas daudzgadu saistības.
- 3 Atbildētājs septiņu gadu periodā no 2007. līdz 2013. gadam piedalījās *ÖPUL* kā lauku saimniecības vadītājs. Pēc 2013. gada 5.-9. decembrī un 2014. gada 9. janvārī veiktajām pārbaudēm uz vietas prasītāja pieprasīja atmaksāt 2008.-2010. un 2012.-2013. pārskata gadus piešķirtā atbalsta starpību prasībā norādītajā apmērā (44 751,58 EUR) saistībā ar apgalvotajām neatbilstībām starp platībām, par kurām bija iesniegti pieteikumi, un faktiski atbalsttiesīgajām platībām. Tā kā platības, par kurām bija iesniegti pieteikumi, bet kuras vairs nebija atbalsttiesīgas 2012. un 2013. gadā (atdalītās platības), jau bija iekļautas *ÖPUL* iepriekšējos gados, esot ticis pārkāpts septiņu gadu saistību periods. Tāpēc tiekot atgūts arī atbalsts, kas piešķirts par 2008.-2012. pārskata gadiem par atdalītajām platībām. *AMA* nosūtīja atbildētājam pārbaudes ziņojumu, kā arī 2014. gada 26. marta un 2014. gada 26. jūnija atgūšanas paziņojumus. Pēc tam viņš saņēma 2015. gada 11. maija (izsniegts 2015. gada 12. maijā), 2015. gada 12. novembra (izsniegts 2015. gada 16. novembrī) maksājuma atgādinājumus un 2015. gada 16. decembra (izsniegts 2015. gada 22. decembrī) atgādinājumu ar brīdinājumu par tiesvedības uzsākšanu. Ar 2019. gada 26. aprīlī celto prasību prasītāja prasīja samaksāt 44 751,58 EUR, kā arī pakāpeniski aprēķinātos procentus 2,880 % gadā virs piemērojamās bāzes procentu likmes, sākot no 2014. gada 30. aprīļa.
- 4 Pirmās instances tiesa, *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* [Vīnes Civillietu apgabaltiesa], ierobežoja tiesvedības priekšmetu tikai līdz jautājumam par noilgumu un ar 2020. gada 21. decembra starpspriedumu atzina, ka prasība nav noilgusi. No juridiskā viedokļa tā apstiprināja Regulas 2988/95 3. panta piemērojamību visiem izvirzītajiem prasījumiem. Četrus gadus noilguma termiņš esot sācies 2014. gada 1. janvārī, un to esot pārtraukuši atgūšanas paziņojumi un maksājuma pieprasījumi, tāpēc prasījumiem neesot iestājies noilgums.
- 5 Apelācijas instances tiesa, *Oberlandesgericht Wien* [Apelācijas tiesa Vīnē], 2021. gada 20. septembrī apmierināja atbildētāja apelācijas sūdzību un noraidīja prasību, pamatojoties uz noilgumu. No juridiskā viedokļa tā norādīja, ka Regula 2988/95 neesot piemērojama civiltiesiskiem prasījumiem. Esot piemērojams Austrijas civiltiesībās noteiktais noilguma termiņš. Saskaņā ar *ABGB* 1489. pantu prasījumiem esot iestājies noilgums.
- 6 *Oberster Gerichtshof* [Augstākajai tiesai] ir jālemj par prasītājas revīzijas sūdzību, kurā tā lūdz atjaunot pirmās instances tiesas spriedumu; pakārtoti, tā lūdz atcelt spriedumu.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 7 Prasītāja apgalvo, ka *SRL-ÖPUL 2007* saturu lielā mērā esot noteikušas ES regulas. Platību neatbilstības gadījumā atbalsta samazinājumi vai atgūšanas prasījumi esot tieši paredzēti Komisijas Regulas (ES) Nr. 65/2011 (2011. gada 27. janvāris), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 attiecībā uz pārbaudes kārtību, kā arī savstarpējo atbilstību saistībā ar lauku attīstības atbalsta pasākumiem (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 65/2011”), 16. pantā. Šajā regulā esot atsauce arī uz Eiropas Savienības Integrētās administrācijas un kontroles sistēmas (IAKS) prasībām. Tas, ka daudzgadu saistību perioda neievērošanas gadījumā esot jāatmaksā viss saistību periodā piešķirtais atbalsts, atbilstot Regulas (EK) Nr. 1698/2005 39. panta 3. punktam kopsakarā ar šīs regulas 88. panta 4. punktu.
- 8 Prasītāja apgalvo, ka Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 3. panta 1. punktā paredzētais četru gadu noilguma termiņš sākās pēc saistību perioda beigām, tātad 2014. gada 1. janvārī. To esot pārtraukušas iztiesāšanas darbības, ko veica AMA, proti, pārbaudes ziņojuma un atgūšanas paziņojumu izsniegšana, kā arī maksājuma atgādinājumi, kā rezultātā noilguma termiņš attiecīgi esot sācies no jauna. Tāpēc prasījumiem neesot iestājies noilgums. Turklāt saskaņā ar Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 3. panta 3. punktu dalībvalstis varot paredzēt ilgāku noilguma termiņu. Daži no atgūšanas prasījumiem saskaņā ar Austrijas civiltiesībām esot kvalificējami kā prasījumi no iedzīvošanās. Tāpēc esot piemērojams *ABGB* 1478. pantā noteiktais 30 gadu noilguma termiņš. Pienākums maksāt procentus saskaņā ar *SRL-ÖPUL 2007* 1.12.2.5. punktu (būtībā) esot pamatots ar Regulas (ES) Nr. 65/2011 5. panta 1. punktu, tāpēc Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 3. pantā noteiktie noilguma termiņi esot piemērojami arī procentu prasījumam.
- 9 Atbildētājs lūdz noraidīt prasību. Viņš iebilstot (tostarp) apgalvo, ka prasījumiem ir iestājies noilgums. *SRL-ÖPUL 2007* 1.12. punktā neesot ietverti noilguma noteikumi, tāpēc šim nolūkam esot jāizmanto citi tiesību avoti. Viņš kvalificē šos atgūšanas prasījumus kā līgumsodus *ABGB* 1336. panta izpratnē. Saskaņā ar *ABGB* 1489. pantu tiem esot piemērojams trīs gadu noilguma termiņš no brīža, kad kļuvis zināms par kaitējumu un kaitējuma izdarītāju. Noilguma termiņš esot sācies vēlākais 2014. gada 26. marta un 2014. gada 26. jūnija atgūšanas vēstulju izsniegšanas brīdī, tāpēc prasības celšanas brīdī noilguma termiņš jau esot bijis sācies. Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 neesot piemērojama, jo tā attiecoties tikai uz prasījumiem, kuri jāīsteno ar publisko tiesību līdzekļiem. Pat ja Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 būtu piemērojama, pārbaudes ziņojuma, atgūšanas paziņojumu un maksājuma atgādinājumu izsniegšana neesot uzskatāma par izmeklēšanas vai iztiesāšanas darbībām, tāpēc tās neesot pārtraukušas noilguma termiņu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 10 Par pirmo jautājumu: jautājumam par Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 3. panta tiešu piemērojamību ir izšķiroša nozīme šajā lietā. Ja Regulas Nr. 2988/95 3. pants ir tieši piemērojams, lai novērtētu izvirzīto prasījumu noilgumu, atbildētājam būtu liegts pamatoties uz *ABGB* 1489. pantā paredzēto īsāko trīs gadu noilgumu. Savukārt prasītāja nevarētu pamatoties uz *ABGB* 1478. pantā paredzēto 30 gadu noilguma termiņu, jo samērīguma princips liedz dalībvalstīm, īstenojot Regulas Nr. 2988/95 3. panta 3. punktā piedāvāto iespēju, piemērot 30 gadu noilguma termiņu strīdos par nepamatoti piešķirta atbalsta atgūšanu (Tiesas spriedums, 2011. gada 5. maijs, C-201/10 un C-202/10, *Ze Fu Fleischhandel* un *Vion Trading*, ECLI:EU:C:2011:282, 47. punkts).
- 11 Par otro jautājumu: otrā prejudiciālā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai attiecībā uz privāttiesisku atbalstu atbalsta piešķirējs, kas jau ir pabeidzis izmeklēšanu un ārpustiesas kārtībā izvirzījis atgūšanas prasījumu pret atbalsta saņēmēju, ar maksājuma atgādinājumiem var panākt noilguma termiņa pārtraukšanu un tādējādi – ievērojot Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 3. panta 1. punkta ceturtajā daļā noteikto absolūto termiņu – pagarināt noilguma termiņu, lai gan tas, ka faktisko apstākļu noskaidrošanai ir nepieciešams ilgāks termiņš, neliedz celt prasību tiesā.
- 12 Par trešo jautājumu: Eiropas Savienības Tiesa konkrēti par *ÖPUL* ir īpaši norādījusi, ka – ciktāl Kopienas tiesībās nav attiecīga regulējuma – nekas neliedz Austrijas Republikai īstenot valsts atbalsta programmas, izmantojot privāttiesiskus darījumus, piemēram, līgumus. Tomēr šo valsts tiesību normu piemērošana nedrīkst ietekmēt Kopienas tiesību darbības jomu un efektivitāti (Tiesas spriedums, 2002. gada 19. septembris, C-336/00, *Martin Huber*, ECLI:EU:C:2002:509, 61. un nākamie punkti). Trešā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai tad, ja valsts programma ir agrovīdes pasākums Regulas (EK) Nr. 1698/2005 izpratnē un ir veidota saskaņā ar privāttiesībām, valsts civiltiesībās noteiktie noilguma termiņi ir jāvērtē, ņemot vērā Savienības tiesībās paredzēto samērīguma principu.